

puțin, ca să nu spunem de loc, caracteristicile corespondentului alogen. Dacă nu i se vor oferi puncte de sprijin pentru a se orienta în masa vocabularului rus, cu greu va izbuti vorbitorul de limbă română să selecteze corect lexicul necesar transmiterii unui mesaj prin viu grai sau în scris. Din acest unghi de vedere, evidențiem în mod deosebit rigurozitatea cu care *Micul dicționar diferențiază*, pe bază de scurte precizări în paranteză, diferitele accepții ale cuvintelor-titlu. Amplificarea, într-o măsură, a volumului unor articole, ce rezultă din aceasta, este pe deplin compensată de eficiența efortului de depistare a cuvintului căutat în seria sinonimelor care-l precedă sau succedă.

La traducerea adevărată dintr-o limbă în alta contribuie, de asemenea, diversele mențiuni și indicații — de domeniu, de stil și gramaticale — care însoțesc atât cuvintele românești cât și cele rusești. De un real folos se dovedește aici specificarea regimului verbal rusec în toate cazurile cind acesta nu coincide cu cel românesc.

Este adevărat că respingerea corespondențelor univoce între cuvintele celor două limbi în favoarea unor articole cu structură complexă a determinat, în limitele spațiului disponibil, restrângerea relativă a nomenclatorului de titluri. Cu toate acestea, *Micul dicționar* reușește să cuprindă lexicul cel mai activ, cel mai uzual al limbii române actuale, acordind totodată atenția cuvenită termenilor și expresiilor de dată recentă, cum sint, afară de cele enumerate de autor în „Cuvântul înainte” (p. 6), *colaționa*, *container*, *teleghidă*, *frunțas al vieții publice* ș.a. Notăm cu satisfacție, între altele, prezența într-o proporție judicioasă a termenilor lingvistici, ale căror echivalente au fost alese, după cât se poate constata, cu deosebită grijă. Cf. de pildă *optativ adj. mod ~ желательное наклонение, оптатив m.*; (în gramatica rusă) *сослагательное наклонение*.

În aceste condiții, nu putem decît să ne exprimăm adevărată față de metoda de lucru a autorului, să recomandăm aplicarea ei consecventă și la o viitoare ediție a lucrării. Rîndurile de mai jos trebuie înțelese, mai întîi de toate, ca o încercare de a promova principiile enunțate de autorul însuși, de a semnaliza și pune în discuție tot ceea ce ni s-a părut a fi o abatere de la ele.

I. Lista de cuvinte este organic integrită de sintagmele ilustrative, structurate pe baza unui raport de subordonare între părțile componente, din cuprinsul unui mare număr de articole.

Ce e drept, sub raportul „cantității de informație” ilustrațiile nu constituie un tablou unitar. Astfel, unele sintagme aduc elemente noi pentru mai buna înțelegere a specificității traducerii față de original, altele însă sînt lipsite de un conținut cognitiv propriu, în sensul că cititorul ar putea construi formula rusească și în absența lor, exclusiv pe baza cuvintelor-titlu. Să examinăm, de pildă, tratarea adjectivului *curent*²:

*curent*² *adj.* текущий, anul ~ текущий год, cont ~ текущий счет, expresie ~ аходящее выражение; vorbire ~ а разговорная речь; apă ~ а текущая вода...

Nu e greu de observat că, dacă din cele cinci sintagme menționate primele două ar fi omise, traducerea lor ar putea fi reconstituită apelînd doar la nomenclator, prin simpla îmbinare a două cuvinte-titlu („*curent*” текущий + „*an*” год = текущий год). Ultimele trei exemple nu mai reprezintă însă suma a două cuvinte, ci, din punct de vedere al limbii din care se traduce, unități noi, de sine stătătoare, cu sensuri care nu pot fi nemijlocit deduse din cuvîntul-titlu. Independent însă de acest aspect, consemnarea lexicografică a covârșitoarei majorități a ilustrațiilor este justificată de largă lor circulație în limbă, de consacrarea lor ca atare în practica vorbirii literare. Cf. *numitor comun*, *energie nucleară*, *mărul discordiei*, *limbă literară*, *maestru al sportului*, *satelit artificial*, *versuri albe* și multe altele.

Am obiecta doar împotriva repetării aceleiași sintagme în articole diferite, ori de cîte ori unul din componente apare în postura de cuvînt-titlu: *circumscripție electorală*, *cît e ceasul?* (tradus în două chipuri), *dialeză activă*, *reformă monetară*, *șirmă ghimpată* etc.

II. În cadrul ilustrațiilor la diverse cuvinte, pot fi distinsă o serie de formații, în speță locuțiuni adjectivale de tipul „prepoziție + substantiv”, menite să-l îndrume pe cititor spre folosirea adjectivelor de relație din limba rusă. Întrucît în rusește această clasă de adjective se întrebuințează pe scară largă, prezența unor asemenea construcții în dicționar este cît se poate de oportună. Ele sînt introduse în corpul articolelor pe două căi: fie direct, prin repetarea cuvîntului-titlu precedat, de regulă, de prepoziția „de” (*lemn ... de ~*; *marfă ... de ~*; *nord ... de ~*, *orchestră ... de ~*; *peron ... de ~*; *secară ... de ~*), fie prin intermediul unei sintagme alcătuite dintr-un substantiv complinit de grupul „de + substantiv din titlu” (*hă ... cal de ~*; *lac ... pantofi de ~*; *operetă ... teatru de ~*; *țineret ... organizație de ~*; cf. totuși *făină ... de grâu*, unde determinatul devine „făină”, resp. „*мука*”, de la care ne-am fi așteptat să derive adjectivul de relație). E interesant de semnalat un caz de suprapunere a celor două procedee; *șăpădă ... de ~*, *om de ~*...